

אלמנה ניזונת פרק עשר כתובות

צמ.

עין משפט נר מצוה

לו א מיי פ"א מהל
שלוש הלכה ד סמג
עין פ"א טו"ע ח"מ סי'
קפ"ט ע"ח:
לו ב מיי שם טו"ע שם
ט"ז:
ל"א ב מיי פ"ז מהלכות
מעילה הלכה ד סמג
עין ר"י:

תוספות ר"ד

הא לא תבעי לך דודאי
מוסיף על דבריו הוי.
כי תבעי לך דא"ל זבין
לי כורא ואול חובין ליה
ליכתב מאי מי אמרינן
א"ל דטבא לך עבדי לך
ודלמא לא מצטרכי לך
זווי ואי מצטרכי לך זווי
הדרת חובין. א"ד מצי
א"ל לא ניהא לי דניפוש
שטרי עלי וסוגיין דמוסיף
ע"ד הוי (הויא) דאמר

הא מדסיפא כו'. דתרמי גדאזיל למה לי לאשמועינן: דאזיל
בדיממי. שלא היה לה עוד עליהם כלום שהרי באחרון טעמה:
אבל בדידה. כגון שטעמה אלל אחד מן הראשונים שהיה הטעות
עליה שהרי יש לה עוד לגבות ולמכור
בקרקעותי וכ"ש שאין כאן שמות
שיעור אונאה: נתקבלה כסופה.
ולא אמרינן מכרה בטל: הסס הוא
דאיסתלקא לה. צמכירה ראשונה
מהאי צינא לגמרי וליכא למיגזר
מידי אבל הכא דצמכירה ראשונה
לא איסתלקא לה אימא אס טעמה
צמנה ראשון נמי יהא מכרה בטל:
אטו מנה אחרון. דלא יתיי למימר

הא מדסיפא כו'. דלא אפשר לפרש לאחרון יפה מנה ודינר
צמנה ודינר ומאי צמנה צמנה שלה דהא צמנתה ד' מאות
זווי ותימה אי דזיילא מאי איריא זילא דללא זילא נמי מכרה בטל
ומנינו למימר דתנא סיפא לגלויי רישא דבלא זילא עוד מנינו למימר
דהוה אמינא טפי הוי מעביר לא
זילא דמכרה שוה מנה ודינר צמנה
ודינר מהיכא זילא: ג' ד' ר"ד
ש"א והב. תימה לפי מה דאמרין
בזהב (ב"מ מד): דינר של כסף אחד
מעשרים וחמשה דינר של זהב הכי
קאמר הכא והביא לו בשלש חלוק
ובשלש טלית הל"ל בשלש ותיי דינר
חלוק וכן טלית ועוד לא מנינו מנה
הקדמוני מופגל משלנו כל כך להוקיר
את הזהב ולהזיל את הכסף דעכשו
לא מנינו שיהא יקר הזהב על הכסף
יותר ממשקלו אלא שנים עשר שקלים
ועוד קשה ההיא דצמורות פרק י"ג
צמור (ד' ג' ט"ז) ג' דינר הון דקאמר
התם דקא יתיב ליה דינר טריינא
שייפא ומהדר ליה שמואל חוזה ופריך אי
הכי עשרים נכי דנקא הוה אלא יתיב
ליה זוזא ושתא והשתא תימה על
הלשון דקאמר זוזא ושתא הוה ליה
למימר חומשא מהדר ליה דהכל אחד
אלא הכי פירושו ועיקר דינר של
זהב פי שנים דינר של כסף לפי שבנד
וגם עב הוא מדינר של כסף כדאמרין
באלו טרפוס (חולין ד' ט"ז) וציליהי
מסכת חגיגה (ד' ט"ז) כעזי דינר
זהב כעז דין של כסף ושוקל דינר
זהב פי שנים דינר של כסף לפיכך
דינר של זהב נמכר בעשרים וד' של
כסף אבל משקל למד במשקל אין שוה
משקל של זהב אלא י"ב של כסף
וכן מוכח בהגדה דר' אליעזר בן
הורקנוס (פרק ל"א) דקאמר כתיב
שקלי זהב שש מאות וכתיב וכסף
שקלים חמשים הא למדת ששקלים
נ' של זהב שוים שש מאות של כסף
אם כן נמלאת למד שמשקל של זהב
י"ב של כסף וזה אלא י"ב של כסף
כשהוא מווקף ושחוט וע"ג דצמחים
פ' בתרא (ד' ט"ז) פריך להני קראי
ומשני להו צענין אחר מיהו לפי
פשטות של מקראות משמעוהו לפרש
כמו בהגדה דר' אליעזר ואין מקרא

(א) מעילה כ"ג. (ב) ג' ט"ז ס"ג.
(ג) [מסכתא דמעילה פ"ב].
(ד) [ב"מ ט"ז. (ה) (ו) ע"ש].
(ז) [בבב"א פ"א הלכות].
(ח) [לפ"א הכי אלל כן כתוב
בוה"ל מה עשה לקח מכל
שכני י שקלים הרי טלן שש
מאות שקלים שנאמר ויתן
דוד לאתן כו' עב"ל הרי
דמפרש ג"כ כמו דמסק
הש"ס צמחים קטן:
שהביא חוץ כמון וזולת
צמון שבעות מד: ד"ה
התקבלה כתב דבר זה בשם
אגדת שמואל וצמחים קטן:
ד"ה גבה וצמורות כ" ד"ה
דמודנא כתבו כעז כעס
המדרש (ו) (ז"ל כלל שני
דינרין של כסף. מהרש"א,
(ח) [וע"ש חוץ שבעות
מד: ד"ה התקבלה וכו'
ומון כמון כ" ד"ה
דמודנא חוץ כ"מ מד:
ומון וצמחים קטן: ד"ה
גבה].

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה נתן וכו' לפי
שאלה הנותן ואחד הנוטל
נתן קולבון.

מוסף רש"י

והלך והביא לו בשלש
חלוק. בשלש דינר (ז"ל)
פלגי. רש"י כסף שהיא
ח' דינר זהב, שניהם
מעלה. דעל היות נעשת
שלימות ציור מדי
פוטוה השלש מעב ציור
משהו פוטוה. חלוק קטן
רע. ולא עינת שלימות
כלל (ש"ס).

מכרה כיים לא רישא וסיפא בדאזייל
ולא אמרינן מכרה בטל: הסס הוא
דאיסתלקא לה. צמכירה ראשונה
מהאי צינא לגמרי וליכא למיגזר
מידי אבל הכא דצמכירה ראשונה
לא איסתלקא לה אימא אס טעמה
צמנה ראשון נמי יהא מכרה בטל:
אטו מנה אחרון. דלא יתיי למימר
מכרה כיים קא משמע לן דלפ"ה
דוקא דטעמה צמנה אחרון אבל צמנה
ראשון מכרה כיים: דאי לא מלטרבי
לך זווי. ומתהרט צמכירתך לא היית
יכול לחזור אס מכרתיה: דינר של
זהב. שוה כ"ה דינרין כסף כדאמרין
בזהב (ב"מ מד): והס ששה פלגים:
והביא לו בשלש פלגים חלוק. דהוי
דומיא דזבין ליה כורא וזבין ליכתב
שהרי זוהו למכור כל הדינר בחלוק:
אמאי מעל אע"ג דליכא למימר
הכא טעמא דלפושטי שטרי מיהו אי
צעלמא מעביר על דבריו הוי על
כרחין לא עשה שלימותו: שוה שש.
דהוה ליה עשה שלימותו דחלוק צמ
שש אמר ליה: אטלית. שהסלעים
האחרונים מדעתו והיאם אלא
מדעת צעל הבית: רע צמחים.
שקנאו צמחים מועטים והוה לזוהו
לקנותו בשש. ור"ת מאי אכפת ליה:
דא"ל אי אייתים לי שנים כל שכן.
דמרווחת טפי דהוי שוה תרמי כרי
פלגים גדולים שהלוקח הרבה ציח
מוחלי גביה טפי: דיקא נמי. דרע
דקאמר ר' יהודה רע צמחים קאמר
וצלחיתיה ליה שוה שש וטעמא
כדאמרן מדקמני מודה צמנית
דהתם לא מני למימר כל שכן דאי
מיימית צמניר זהב היה שוה יותר
מכפלים דהוה מוחלי גבן טפי:
שהקטנית

הא מדסיפא בדאזייל הוי רישא ברלא אזייל
דקתני סיפא היתה כתובתה ארבע מאות זוז
מכרה לזה במנה ולזה במנה ולאחרון יפה
מנה ודינר במנה של אחרון מכרה בטל ושל
כולן מכרן כיים לא רישא וסיפא בדאזייל
ולא אמרינן מכרה בטל: הסס הוא
דאיסתלקא לה. צמכירה ראשונה
מהאי צינא לגמרי וליכא למיגזר
מידי אבל הכא דצמכירה ראשונה
לא איסתלקא לה אימא אס טעמה
צמנה ראשון נמי יהא מכרה בטל:
אטו מנה אחרון. דלא יתיי למימר
מכרה כיים קא משמע לן דלפ"ה
דוקא דטעמה צמנה אחרון אבל צמנה
ראשון מכרה כיים: דאי לא מלטרבי
לך זווי. ומתהרט צמכירתך לא היית
יכול לחזור אס מכרתיה: דינר של
זהב. שוה כ"ה דינרין כסף כדאמרין
בזהב (ב"מ מד): והס ששה פלגים:
והביא לו בשלש פלגים חלוק. דהוי
דומיא דזבין ליה כורא וזבין ליכתב
שהרי זוהו למכור כל הדינר בחלוק:
אמאי מעל אע"ג דליכא למימר
הכא טעמא דלפושטי שטרי מיהו אי
צעלמא מעביר על דבריו הוי על
כרחין לא עשה שלימותו: שוה שש.
דהוה ליה עשה שלימותו דחלוק צמ
שש אמר ליה: אטלית. שהסלעים
האחרונים מדעתו והיאם אלא
מדעת צעל הבית: רע צמחים.
שקנאו צמחים מועטים והוה לזוהו
לקנותו בשש. ור"ת מאי אכפת ליה:
דא"ל אי אייתים לי שנים כל שכן.
דמרווחת טפי דהוי שוה תרמי כרי
פלגים גדולים שהלוקח הרבה ציח
מוחלי גביה טפי: דיקא נמי. דרע
דקאמר ר' יהודה רע צמחים קאמר
וצלחיתיה ליה שוה שש וטעמא
כדאמרן מדקמני מודה צמנית
דהתם לא מני למימר כל שכן דאי
מיימית צמניר זהב היה שוה יותר
מכפלים דהוה מוחלי גבן טפי:
שהקטנית

הא מדסיפא כו'. דלא אפשר לפרש לאחרון יפה מנה ודינר
צמנה ודינר ומאי צמנה צמנה שלה דהא צמנתה ד' מאות
זווי ותימה אי דזיילא מאי איריא זילא דללא זילא נמי מכרה בטל
ומנינו למימר דתנא סיפא לגלויי רישא דבלא זילא עוד מנינו למימר
דהוה אמינא טפי הוי מעביר לא
זילא דמכרה שוה מנה ודינר צמנה
ודינר מהיכא זילא: ג' ד' ר"ד
ש"א והב. תימה לפי מה דאמרין
בזהב (ב"מ מד): דינר של כסף אחד
מעשרים וחמשה דינר של זהב הכי
קאמר הכא והביא לו בשלש חלוק
ובשלש טלית הל"ל בשלש ותיי דינר
חלוק וכן טלית ועוד לא מנינו מנה
הקדמוני מופגל משלנו כל כך להוקיר
את הזהב ולהזיל את הכסף דעכשו
לא מנינו שיהא יקר הזהב על הכסף
יותר ממשקלו אלא שנים עשר שקלים
ועוד קשה ההיא דצמורות פרק י"ג
צמור (ד' ג' ט"ז) ג' דינר הון דקאמר
התם דקא יתיב ליה דינר טריינא
שייפא ומהדר ליה שמואל חוזה ופריך אי
הכי עשרים נכי דנקא הוה אלא יתיב
ליה זוזא ושתא והשתא תימה על
הלשון דקאמר זוזא ושתא הוה ליה
למימר חומשא מהדר ליה דהכל אחד
אלא הכי פירושו ועיקר דינר של
זהב פי שנים דינר של כסף לפי שבנד
וגם עב הוא מדינר של כסף כדאמרין
באלו טרפוס (חולין ד' ט"ז) וציליהי
מסכת חגיגה (ד' ט"ז) כעזי דינר
זהב כעז דין של כסף ושוקל דינר
זהב פי שנים דינר של כסף לפיכך
דינר של זהב נמכר בעשרים וד' של
כסף אבל משקל למד במשקל אין שוה
משקל של זהב אלא י"ב של כסף
וכן מוכח בהגדה דר' אליעזר בן
הורקנוס (פרק ל"א) דקאמר כתיב
שקלי זהב שש מאות וכתיב וכסף
שקלים חמשים הא למדת ששקלים
נ' של זהב שוים שש מאות של כסף
אם כן נמלאת למד שמשקל של זהב
י"ב של כסף וזה אלא י"ב של כסף
כשהוא מווקף ושחוט וע"ג דצמחים
פ' בתרא (ד' ט"ז) פריך להני קראי
ומשני להו צענין אחר מיהו לפי
פשטות של מקראות משמעוהו לפרש
כמו בהגדה דר' אליעזר ואין מקרא

תרמי כרי דיקא נמי דקתני מודה רבי יהודה בקמנית ששניהם מעלו
שהקטנית

יזאל מידי פשוטו והשתא אחי שפיר ההיא דצמורות (ד' ט"ז) מהדר ליה זוזא של הכרעות שנותן קולבון לכל (ד' דינר של כסף דדינר של זהב נמכר ככ"ד
של כסף ולכל ז' דינרין של כסף דהיינו חצי סלע אדם נותן הכרעה דתתן צפ"ק דמסכת שקלים (ד' ט"ז) הנותן סלע ונוטל שקל נותן שני קולבונות
ומפרש בגמרא לפי שאלה הנותן ואחד (ט"ז) השוקל נותן קולבון אלמא בכל שקל ושקל נותן קולבון ובסלע איכא ז' שקלים דרבנן והתם
בשקל דרבנן איירי וכדתנן צפ"ק דשחיטת חולין (ד' ט"ז) ובצ"ק דשקלים (ד' ט"ז) ומיימית לה צפ"ק בתרא דביצה (ד' ט"ז) האחין והשותפין
שחיצין בקולבון פטורין ממעשר צמנה ומפרש רש"י האחין שחלקו וחזרו ונשתתפו חייצין בקולבון ככל ישראל שהוקקו ליתן מחצית השקל
צמחא חדש אדר לקרבנות צמור והטילו עליהם חכמים על כל אחד ואחד דהוסף קולבון לכל חצי שקל שיצא דהיינו שקל דרבנן דסלע
היינו שקל דאורייתא ומפני שהם חלצי שקלים חמיכות דקות ופעמים שמחליפין אותו צמנים ונותנים הקולבון צמכרע שכן מנהג כשמוכרין
לשולחני שוקלין לו צימור ואמרו חכמים הוימור לקולבון לכל משקל ומשקל וצדין הוא דהני אחין שמציאין שקל שלם ציניהם לא יתנו
כי אם קולבון אחד לפי שאין שם אלא משקל אחד אבל חכמים הטילו עליהם שני קולבונות שלא לפחות מחציהם ולמעט ההקדש
הא חזינן מיהא שלכל חצי שקל דהוא שקל דרבנן כשפורעין לחנווני נותן קולבון להכרע והקולבון הוא חצי מעה כדפי' נמי צמנתי
צפ"ק דשקלים (ד' ט"ז) הלכך לכ"ד של כסף ששוקל לקנות דינר של זהב שהוא י"ב שקלים דרבנן נותן י"ב קולבונות שהם שש מעה ושש
מעה כסף דינר ולפיכך לא כלל ההוא זוזא צמדי שמואל ולימא חומשא כל זה דקדק ר"ת: אלא אי אמרת מעביר ע"ל דבריו.
הוי בעל הבית אמאי מעל. דמה שהביא לו חלוק קטן ורע חסוד כמו לא ניהא ליה דליפשו שטרי עליה: אלא ש"ח אמאי מעל.
וא"ת מעלת השליח אלא בטלית ויש לומר דלקא דעתין השתא חיון דאייתי ליה שוה שש בשלש אפילו מוסף על
דבריו לא הוי אלא שלימותיה קעבד שכן היה דעתו שכן ימלא שם בשלש שיקנה לו טלית צמורת אי נמי מעיקרא סלקא דעמיה מעל
אחלוק ומדרבנן מעל השליח אבל עכשו אפילו מדרבנן אמאי ימעול אי נמי השתא לא משמע ליה מעילה אטלית דסלקא דעתיה
הואיל וקנה שוה שש בשלש אותם שלש שנשאר הרי הם כמו חולין ומשני אטלית דמשום הכי לא נפקי לחולין:

ב' שבן דהוה שוי תריסר. כן הוא ודאי כפירוש הקונטרס תרמי כרי גדולים יתר מכפלים דהקונה הרבה ציח מוחלי גביה טפי
מחוקהו מעט ויש ספרים שכתבו צהן צמדי דהוה שוה טפי מתרמי כרי ולפיכך לא מעל צעל הבית שהרי העביר על דעתו
דמפסיד צעל הבית צכך שאם היה קונה בשש הוה שוה יותר מכפלים והשתא אחי שפיר דצמנית מעל שאפילו יקנה הרבה ציח משום
הכי לא מוחלי גביה טפי מאילו זבין צמורות אבל אם נפרש דחשיב לה מעביר אע"פ שלא היה שוה אלא תרמי כרי צמנמות תימה אם כן
צמנית אמאי מעל דהא פשיטא צמנית נמי אם נתנו לו תמלה שוה שש בשלש כמו כן בשלש הנשארים היו נותנים לו שוה שש. מ"ר:
אמר